

Jaarverslag van de Nederlandse Vereniging voor Weer- en Sterrenkunde (NVWS) over het jaar 1995

Inleiding

Weer twee leden staan aan het firmament als planetoïden 5791 Comello en 5885 Apeldoorn. Op de aarde telt de NVWS 2010 Zenitlezende leden en ongeveer 3350 rechtstreekse leden van afdelingen en werkgroepen. B. Zwart werd erelid, en S.J. van Leverink en P.A. Koning kregen de Van der Bilt-prijzen.

Afdeling Alkmaar (50 jaar) en Werkgroep Zon (15 jaar) jubileerden. Het najaars-amateurweekend moet weer in de lift, dat wil het bestuur bevorderen met nieuwe maatregelen. Het enqueterapport "Zenit & NVWS" gaf veel inzicht in de wensen van de leden.

De NVWS verloor door overlijden oud-voorzitter J.O. Luurs, regioleider Weeramateurs H. Vleeshouwer, en erelid J.C. van der Meulen.

Bestuur

Op 20 mei benoemde de Verenigingsraad drs. J.A. de Boer voor vier jaar als opvolger van drs. P. Serné. De Boer nam het secretariaat over van Lahmeyer. De samenstelling van het bestuur was vanaf 20 mei: Prof. H. van Woerden (voorzitter), drs. J.A. de Boer (secretaris), drs. L.J. Postma RA (penningmeester), H.J. Brill (vertegenwoordiger "kleine" werkgroepen), A.H. van der Brugge (consul voor de afdelingen), ir. K.C.J. van den Ende (weerkunde), prof.dr. W. de Graaff (lid), J.J. Lahmeyer (lid), B.A. Vriesema (Jongerenwerkgroep).

Vertegenwoordiging NVWS in het bestuur van de stichting "De Koepel"

Prof.dr. W. de Graaff (voorzitter), drs. L.J. Postma RA (penningmeester).

Afdelingen en werkgroepen

De NVWS omvatte 33 afdelingen en 11 werkgroepen. Aan het einde van het verenigingsjaar waren 7 afdelingen en 2 werkgroepen erkend volgens de nieuwe statuten van de NVWS. Voor de relatie met de overige geldt een statutaire overgangsregeling tot en met 24 januari 1997.

Leden

Op 27 mei overleed onze oud-voorzitter dr. J.O. Luurs, 74 jaar oud. Een in memoriam door A.H. van der Brugge, W. de Graaff en H. van Woerden verscheen in Zenit, juli/augustus 1995, pag. 333.

Op 1 november kwam Huub Vleeshouwer, regioleider Limburg van de Werkgroep Weeramateurs, bij een verkeersongeluk om het leven. Hij was 44 jaar oud.

Een in memoriam staat in de Weerspiegel, december 1995, pag. 1089.

Op 3 december overleed het erelid J.C. van der Meulen, geboren 1908. Een in memoriam door C. Booy, A.H. van der Brugge, A. Mak en H. van Woerden verscheen in Zenit, februari 1996, pag. 78.

Op 20 mei benoemde de Verenigingsraad drs. B. Zwart tot erelid. De uitreiking van de oorkonde vond plaats tijdens het symposium op 16 september. H. van Woerden beschreef de overwegingen in Zenit, januari 1996, pag. 33.

Er zijn opnieuw leden van de NVWS aan de hemel vereeuwigd: kleine planeet 5791 is door de IAU "Comello" gedoopt, en 5885 "Apeldoorn".

Per 1 maart waren 2010 Zenitlezers tevens "landelijk" lid van de NVWS. Van de "rechtstreekse" leden van afdelingen en werkgroepen had de NVWS nog geen administratie. De meest nauwkeurige bepaling volgt uit de enquête van de financiële commissie onder besturen. Hierop reageerde 82% van de afdelingen (1101 plaatselijke of rechtstreekse leden) en 100% van de werkgroepen (2320 leden, waarvan 76 via Zenit). Totaal dus minstens 3345 rechtstreekse lidmaatschappen, die deels zullen overlappen, maar waarin zes afdelingen niet zijn begrepen.

De afname van het aantal landelijke leden lijkt tot staan gekomen.

jaar	leden	abonnementsprijs Zenit inclusief contributie	waarin contributie
1989	2679	80	10
1990	2710	80	10
1991	2695	85	10
1992	2349	95	5
1993	2185	95	5
1994	2006	95	5
1995	2010	95	5

Verenigingsraad

De Verenigingsraad kwam eenmaal bijeen, op 20 mei in Utrecht.

Landelijke bijeenkomsten

Op 22 en 23 april werd de voorjaars-amateurbijeenkomst gehouden te Roden, en op 28 oktober de najaars-amateurbijeenkomst te Leiden.

Op 16 september (één dag) werd een symposium gehouden in Utrecht (ochtend) en De Bilt (middag) over "Planeten en Aardatmosfeer". Sprekers en voordrachten waren dr. L.B.F.M. Waters, "Zijn er planeten bij andere sterren?", prof.dr. J.W. Hovenier, "Bouw en evolutie van planeet atmosferen", dr. G.P. Können, "Klimaatveranderingen, vroeger en nu", en drs. B. Zwart, "De basis van de weersverwachting: van lichtbak, potlood en gom naar meteorologisch werkstation". De bijeenkomst werd afgesloten met een demonstratie in de werkamer. Er waren 101 betalende deelnemers.

Van der Bilt prijzen 1995

De prijzen zijn op de najaars-amateurbijeenkomst te Leiden uitgereikt aan Simon J. van Leverink en Pieter A. Koning. Leverink kreeg de prijs voor zijn uitnemende werk aan de popularisering van weer- en sterrenkunde in de regio Alkmaar, en voor zijn unieke prestaties in de Werkgroep Meteoren. Koning ontving de prijs als erkenning van zijn uitstekende verdiensten, gedurende een lange reeks van jaren, voor de popularisering van de sterrenkunde in Gelderland. De overwegingen zijn gepubliceerd in Zenit, januari 1996, pag. 31.

Sterrengids

De Sterrengids 1996 schonk bijzondere aandacht voor de gedeeltelijke zonsverduistering van 12 oktober, de zon in H alpha, meervoudige planeten, de komeet Hale-Bopp, en Spica.

Voor de jeugd en voor beginners verscheen "Sterren en Planeten 1996".

Zenit

Baltus Zwart nam afscheid als redactielid (nr. 4, pag. 160). In nr. 3 werd de storm waarin de "Estonia" verging besproken. Nr. 10 was een themanummer over water en vuur in ons zonnestelsel, inspelend op de Nationale Wetenschapsweek. De Hubble Space Telescope was goed voor artikelen in nrs. 1, 3, 4, 6 en 9. Nr. 7/8 besprak 's werelds beste HI kaarten van Dwingeloo, en bevatte een artikel over de 25-jarige Westerbork telescoop. De Oortlezing 1995 van Vera C. Rubin stond in nr. 9. Nr. 11 stond in het teken van röntgenstraling - 100 jaar geleden ontdekt. Vanaf nr. 5 was er een activiteitenpagina van NVWS en LSV.

Jubilea en vertegenwoordigingen

Afdeling Alkmaar bestond 50 jaar. Voorzitter en De Graaff bezochten de bijeenkomst op 30 september. Naar aanleiding van het 250 jarig jubileum van het Planetarium Eise Eisinga, Franeker, bezochten voorzitter, penningmeester en Van der Brugge het Planetarium en boden als cadeau een ets aan.

Beleid van het bestuur

Het beleid beoogde a) versterking van de structuur van de vereniging en b) versterking van de zichtbaarheid en aantrekkelijkheid.

Op 24 januari werd de akte gepasseerd met de op 8 oktober 1994 vastgestelde statuten. De ingangsdatum werd daarmee 25 januari, en is de aanvang van een tweejarige overgangperiode, waarin erkenning van afdelingen en werkgroepen als volledig rechtsbevoegde verenigingen tot stand moet komen. Het bestuur gaf vereenvoudigde modelstatuten uit, geredigeerd door De Boer en Prinse, ten dienste van de afdelingen en werkgroepen.

Een aantal malen beraadde het bestuur zich over de najaars-amateurbijeenkomst. Beoogd wordt het vinden van een vaste plaats, een meer vroegtijdige planning, en een sluitende begroting.

De Koepel nam voorstellen voor verduidelijking van de accept-girokaarten over, en aanpassing van de bijsluiters aan de nieuwe verenigingsstructuur. Rutten ontwierp ten behoeve van de Financiële Commissie een enquête onder besturen. Het is een deel van de voorbereiding van voorstellen voor nieuwe financiële verhoudingen binnen de NVWS.

De in 1994 ingestelde commissie-Van den Ende voor de public relations rondde haar werk af met de opzet van een brochure. In 1994 verscheen al haar discussierapport. De brochure zou worden uitgegeven door de NVWS samen met de JWG, De Koepel, NRV, en de LSV. De verschijning schoof naar 1996. Voor de uitvoering van een enquête onder Zenitlezers en NVWS-leden werd een stagiaire aangetrokken. De enquête werd gesubsidieerd met fl. 5000 door het Van Leeuwen Boomkampfonds. Als uitwerking verscheen in oktober het stage-rapport "Zenit & NVWS" van Petra Plantenga. Het was het uitgangspunt voor het bestuur om voor de volgende Verenigingsraad voorstellen te ontwikkelen. Met de toegang van De Koepel tot Internet ontstaat ook voor de NVWS de mogelijkheid om informatie in het World Wide Web te publiceren.

Het bestuur aanvaardde een legaat met boeken en instrumenten uit de nalatenschap van de in 1994 overleden baron mr. G. van Hemert tot Dingshof.

Uit de jaarverslagen van afdelingen en werkgroepen

Op het moment van samenstellen van dit verslag waren van 17 afdelingen en 7 werkgroepen jaarverslagen ontvangen. Afgezien van deze onvolledigheid is ook de huidige zelfstandigheid van afdelingen en werkgroepen een reden om niet een volledige samenvatting van jaarverslagen te willen geven. De weergave hieronder illustreert een staalkaart van activiteiten, die ook kenmerkend is voor de 16 afdelingen en 4 werkgroepen waarvoor nog geen verslag beschikbaar was. Een belangrijke functie is het organiseren van bijeenkomsten met lezingen, plaatselijk door afdelingen, en landelijk door werkgroepen en een enkele afdeling.

Jubilea

'T GOOI bestond in 1994 60 jaar en sloot dit jaar het jubileumprogramma af. Groot succes daarin was een waarnemingsweekend in Puimichel, Frankrijk. WERKGROEP ZON bestond 15 jaar en vierde dat op een mooie dag (14 oktober) waarop ook de zonnevlekken konden worden geteld.

Nationale Sterrenkijkdagen 10-11 maart

Elf verslagen vermeldden bij de sterrenkijkdagen: DEN BOSCH, EINDHOVEN, 'T GOOI, GOUDA, LEIDEN, MIDDEN LIMBURG, NOORD DRENTHE en VENLO meldden bezoekersaantallen tot 70, uitschieters waren AMERSFOORT samen met de Gooise Volkssterrenwacht (500) en AMSTERDAM met het Artis Planetarium (400). WERKGROEP LEIDSE STERREWACHT had als bijzonderheid het toneelstuk "De afstand tot de maan" door actrice Berèn Liedmeier in een van de koepels.

Nationale Wetenschapsweek 7-15 oktober

De week had als thema "water en vuur". WERKGROEP WEERAMATEURS gaf in het Natuurmuseum, Leeuwarden, een demonstratie van weerkundige instrumenten. AMERSFOORT ontving op de Wetenschapsdag 8 oktober met de Gooise Volkssterrenwacht 600 bezoekers. AMSTERDAM ontving 100 belangstellenden. Ook WERKGROEP LEIDSE STERREWACHT ontving die dag publiek.

Cursussen

Cursussen werden georganiseerd door AMSTERDAM, DEN BOSCH, LEIDEN, enkele JWG afdelingen, en door ZWOLLE. De laatste afdeling deed dat samen met het NIVON, met bezoeken aan de volkssterrenwacht Bussloo. Dat leidde ook tot een opgaande lijn in het lezingen-bezoek en in het ledental.

Open dagen e.d.

AMERSFOORT was actief in het Centrum voor Natuur en Milieu (11 juni), er kwamen 150 bezoekers. MIDDEN LIMBURG ontving 28 oktober 50 bezoekers. NIJMEGEN hield 6 oktober een regionale sterrenkijkdag. JWG afdelingen Leiden, Amersfoort en Eindhoven hielden samen een jongeren sterrenkijkdag met 800 bezoekers. De JWG stond ook op de wetenschapstentoonstelling Magiorama, Groningen (14-29 oktober) en trok veel belangstelling.

Andere activiteiten

AMERSFOORT en de plaatselijke JWG bekeken op gezellige wijze de Perseïden 12-13 augustus, compleet met barbecue. De eindredacteur van Cluster van AMSTERDAM kreeg de hoofdprijs in de landelijke ADPost "Carte-Blanche" competitie. EINDHOVEN bezocht de radiotelescoop van Effelsberg, Duitsland, en BelgaCom. De Werkgroep Praktische Sterrenkunde van 'T GOOI zette een telefooncirkel op voor actuele zaken. GRONINGEN was weer gastvrouw van de gezellig drukke 71e amateurbijeenkomst 22-23 april in het Rodense "Wapen van Drenthe". HAARLEM had een voor veel afdelingen karakteristiek lezingen-programma. De grootste belangstelling hadden de komeet-inslagen op Jupiter (lezing G. Schilling). MIDDEN LIMBURG had 19 augustus een demonstratie van lanceringen van modelraketten door de Dutch Rocket and Research Association. NOORD DRENTHE gebruikte regelmatig de aangeschafte scanner om haar blad Scoopium met foto's te verluchten. TILBURG meldt dat een aantal bijeenkomsten extra gasten trokken door publikaties in de media. UTRECHT is met haar 163 leden de grootste afdeling. Lezingen vinden plaats in sterrenwacht Sonnenborgh. De Metz-telescoop is dan onder handbereik, en in de pauze van 24 oktober was het raak met Venus en de Ringnevel in een heldere hemel. VENLO moest haar bijeenkomst van 22 januari uitstellen wegens de hoge waterstand in de Maas. VENLO had een paar maal grensoverschrijdend contact met Essen: het Amateur Astronomen Treffen, en de Walther Hohmann Sternwarte. Net als bij enkele andere afdelingen had de bibliotheek geen belangstelling, maar de tijdschriftenuitleen van VENLO is een succes. Voor ZUID LIMBURG leidde de excursieroute naar volkssterrenwacht Simon Stevin, Hoeven, langs het Belgische Lier met bezichtiging van de Zimmertoren. Op de landelijke bijeenkomsten van de JWG op 27 mei en 7 oktober in Utrecht presenteerden zich verschillende NVWS-werkgroepen. De 6 cm JWG-kijker kreeg een herzien ontwerp, er werden zeven gebouwd op de jongerenkampen. Thuis werden een aantal 15 cm Dobson kijkers gebouwd. Bij de WERKGROEP LEIDSE STERREWACHT kwam de Tilanus kijker weer terug, deze staat nu in Koepel Oost. De NVWS gaf de werkgroep een Celestron 8 in bruikleen uit het legaat van baron Van Hemert tot Dingshof. De Marsoppositie werd met grote en kleine instrumenten waargenomen door de WERKGROEP MAAN EN PLANETEN en Belgisch collega's. Het fraaie resultaat stond in december 1995 in Zenit. Een van de bijeenkomsten van de WERKGROEP STERRENKUNDE EN COMPUTER ging over de mogelijkheden van Internet. Het bulletin kreeg een naam: OR.BIT. De werkgroep merkte dat in deze tijd van grafische pc-besturing de belangstelling voor MS-DOS programma's en Atari software afneemt. De Weerspiegel van de WERKGROEP WEERAMATEURS kreeg twee nieuwe rubrieken "Actueel Weer" en "Vraagbaak voor het weer". De WERKGROEP ZON telde een record aantal zonnevlekken (2018). Ze sloot zich aan bij de nieuwe Belgische Werkgroep Zonsverduisteringen. Records ook bij de WERKGROEP VERANDERLIJKE STERREN. Tien waarnemers verrichtten 13464 helderheidsschattingen. Er is dus

nauwelijks een heldere nacht overgeslagen.

J.A. de Boer, secretaris
15 mei 1996